

TITO

Tito, judío bojocũ ca niitigũ, Cristore ca tũo nũnũjeericũre Cretapũra cũre cũu waaupi Pablo, too macãrã Jesucristore ca tũo nũnũjeerã añuri wãme cũja ca tii niipere cũ quenojato ñigũ. Ati pũurora paũ wãmeri wede majio cojogũ cũ ca owarique nii.

Ca nii jũori tabere cũre añu doti cojorique mena ñi jũomi (1.1-4).

Tee jiro, Cretare cũ ca tii niipere cũre wede majio cojomi.

Jesucristore ca tũo nũnũjeerãre ca jũo niirã yee maquẽre cũ ca ñijata, “O biirije ca biirã,” ca jũo niirã nii majima ñi wedemi; jiro, díamacũ ca niitirijerena ca buerã menare cũ ca bii niipere cũre wede majiomi; jiro, bojoca mena cũ ca bii niipere cũre wede majiomi (1.5—2.15).

Tee jiro, paũ wãmeri cũre wede majio nũnũa waa (2.16—3.11), cũ ca tii niipere cũre wede majio (3.12-14), cũre añu doti, ñi yapano eami (3.15).

Titore Pablo cũ ca queti owa cojorica pũuro

Añu dotirique

1 ¹Yũ Pablo, Æmũreco Pacũ yũũ paderi majũ, Jesucristo yeere wederi majũ, Æmũreco Pacũ cũ ca bejericarã, díamacũ tũo nũcũ bũoriquere bũa ea, mani ca nũcũ bũorijepũre ca niirije díamacũ ca niirijere maji, cũja ca biiro cũ tijato ñigũ, cũ ca tiicojoricũ yũ nii. ²Mani ca yuerijea, to birora caticõa niirique, Æmũreco Pacũ ca ñi ditotigũ, ati yepare cũ ca tiiparo jũgueropũra “Mũjare yũ tiicojorucu,” cũ ca ñirique nii. ³Mecũra, “To biro yũ tiirucu,” cũ ca ñirica tabe

ca earo, cũ ca ñiricarore birora mani ca majiro tiimi Æmũreco Pacũ manire Ca Ametũenegũ, yũre cũ ca tii dotiriquere cũ ca dotiricarore birora añurije quetire yũ ca wederije jũori.

⁴Tito, yũ macũre biro ca ñigũ, yũre birora díamacũ ca tũo nũcũ bũogũre: Mani Pacũ Æmũreco Pacũ, manire Ca Ametũenegũ Jesucristo, cũja yee ca añu majuropeerijere, añuro niiriquere, mũre cũja tiicojojato.

Cretapũ Tito cũ ca tiipe

⁵Creta yucũ poogarũre mũre cũugũ, yũ ca quenorique ca dũjarijere queno peti, ñucã

to cānacã macãripurena
 Jesucristore ca t̃uo ñuñjeerãre
 ca j̃uo niiparãre joene, m̃ure yu
 ca dotiricarore biro c̃ũ tiijato
 ĩigu, m̃ure yu c̃ũuw̃. ⁶Ca j̃uo
 niig̃ua,^a ñañarije ca tiitigu,
 j̃ic̃o mañura ca niigu, c̃ũ puna
 cãa Cristore ca t̃uo ñuñjeerã,
 ñañarije ca tiirã niima, ca
 amet̃ene ñucãrã niima, ca ñi
 wedejãaña manirã ca niiparã
 niima. ⁷Bojocare ca ña ñuñjee
 niig̃ua,^b Um̃ureco Pacu yeere
 ca ña ñuñjee niig̃ure birora
 ñañarije ca tiitigu ca niigu
 niimi; c̃ũ j̃ic̃ura ca majig̃ure biro
 ca nii t̃ugoeñatigu, ca ajiarique
 manigu, ca c̃ũmutigu, ca ameri
 quẽerã mena mac̃ũ ca niitigu,
 ñañaro tii wapa taariquere
 ca bootigu, ca niip̃ũ niimi.
⁸Bitig̃ura bojoca ca earãre c̃ũ
 yaa wii ca cãni dotigu, añurije
 mena mac̃ũ, ca bojoca catigu,
 añug̃ũ, ca ñañarije manigu,
 añuro ca niirique c̃utigu, ca
 niip̃ũ niimi. ⁹Díamac̃ũ ca niirije
 añurije queti c̃ũ ca t̃uoriquere
 c̃ũ ca bue ecoricarore birora ca
 t̃uo ñuñjeecã niip̃ũ niimi, aperã
 cãare añurije bue majorique
 mena c̃ũja ca ñjea niiro tii, teere
 ca junarãre c̃ũja ca t̃ugoeña
 wajoaro tii, c̃ũ ca tiipere biro
 ĩigu.

Ñi dito bueri maja

¹⁰Pacu amet̃ene ñucãri maja,
 noo ca boorora ca ñi wede

mec̃uorã, ca ñi ditori maja,
 niima, añuro petira judíos c̃ũja
 ca tii niirijere ca tii ñuñjeerã.

¹¹C̃ũjara do biro c̃ũja ca ñi
 majitirop̃ũ c̃ũjare ca ñicãpe nii.^c
 Mee j̃ic̃ũ puna niipetirãp̃ure
 ñañaro c̃ũjare ñi mec̃uoma, ca
 bue majioña manipe ñnorenã
 c̃ũjare buecãri. Ñañaro c̃ũja
 ca tii niirije menara wapa
 taarugarã to biro tiima. ¹²Jic̃ũ,
 tii yucu pooga mac̃ũ ca biipere
 wede j̃ugueri majũ, c̃ũ yee
 wederã c̃ũja ca biipere o biro
 ĩiquĩupi: “Creta macãrã ca ñi
 dito pairã, waibuc̃urãre biro
 ca biirã, ca baa pacarã, ca
 junañe pairã, niima,”^d ĩiquĩupi.

¹³Díamac̃ura ĩiquĩjapi. To biri
 tuti jañuri c̃ũjare wede majioña,
 ñañarije tiiricaró maniro,
 ñañarije maniro díamac̃ũ
 t̃uo ñuc̃ũ buo, ¹⁴judíos c̃ũja
 majuropeera t̃ugoeña jeeñori
 c̃ũja ca wederijere t̃uo ñuñjeeti,
 díamac̃ũ maquẽre ca junarã c̃ũja
 ca tii dotirijere t̃uo ñuñjeeti,
 c̃ũja ca biipere biro ĩigu.

¹⁵Añurãra, niipetirijep̃ura
 añurije wado niicã. Bii pacaro,
 díamac̃ũ t̃uo ñuc̃ũ buoriquere ca
 bootirã peera, j̃icã wãme peera
 añurije mani, niipetirijep̃ura
 ñañarije wadora niicã, c̃ũja ca
 t̃ugoeñarije, c̃ũja yerip̃ũ cãare
 ñañarije wado ca niicãro macã.
¹⁶Nucã “Um̃ureco Pacure ca
 majirã jãa nii” ca ñirã nii pacarã,
 c̃ũja ca tii niirije mena pee

^a 1.6 Anciano. ^b 1.7 Obispo: Jesucristore ca t̃uo ñuñjeerãre ca j̃uo niigu.

^c 1.11 C̃ũjara, c̃ũja ñjerore ca paa biatocãpe nii. ^d 1.12 Epimenides c̃ũ ca ñirique.

ĩñoma, to biro ñicārã cūja ca ñirijere. Ca ña tutirique pairã, ametuene nũcãri maja niicãri, jĩcã wãme ñnoacã añurijere tii majitima.

Bue majiorique ñno

2 ¹Mũ pea díamacũ ca niirije ca ñirore biro bue majioña. ²Bũcũrãre, nũcũ bũjarã, nũcũ bũoricarã, ca tũgoeña bojoca catirã, ñañarije maniro díamacũ ca tũo nũcũ bũo niirã, ca ameri mairã, ca tũgoeña bayi nũcã ametuenerã, niiriquere cũjare bue majioña.

³To birora bũcũrã romiri cãare nũcũ bũoricaro biirique cũti niiriquere, ca queti paitirã niiriquere, jiniriquere ca űgari peatirã niiriquere, cũjare wede majioña. To biro biitirãra, añurije peere ca tii ñño niirã cũja nijato. ⁴O biro biirã, wãmarã romiri cũja manũ jũmũare, cũja punaare, cũja ca maipere, ⁵ñucã ca bojoca catirã, ñañarije manirã, wiire añuro ca ña nũñũjeerã, ca bojoca añurã, cũja manũ jũmũare ca tũo nũñũjeerã, cũja ca niipere cũjare wede majiorucuma, Ñmũreco Pacũ yee quetire jĩcũ ñno peera ñañaro cũja ca wede paitipere biro ñirã.

⁶Ñmũa wãmarã cãare, ca tũgoeña bojoca catirã cũja ca niipere wede majioña. ⁷Niipetirijepũrena mũ majuropeera añuro mũ ca bii niirije mena cũjare bii ññoña. Cũjare bue majiogũ, niipetirã menapũra añuro niirique mena,

nũcũ bũjarique mena, cũjare bueya. ⁸Ñañarije maniro, añurijere bueya. O biro mũ ca ñiro no ca boogũ teere ca junagũ, boborucumi. To biri mani yee maquẽre jĩcã wãme ñno peerena ñañaro ñi wede majitirucumi.

⁹Pade coteri maja cãare, cũja űparã cũja ca ñirije niipetiro ca tũo nũñũjeerã, ca bojoca añurã, ca wede ãpõtõtĩrã niiriquere, ¹⁰jee dutitirãra, “Añuropũ ca tiirã niima” ñiricarã niiriquere, cũjare wede majioña, niipetiropũrena Ñmũreco Pacũ manire Ca Ametuenegũ yee bue majiorique añurije nii, cũja ca ñipere biro ñigũ.

¹¹Díamacũra Ñmũreco Pacũ cũ ca añu majuropeerije mani ca ametũaro ca tiirije, niipetirã bojocapũre nii eaupa. ¹²Tee añurijera, ñañarijere, ati yepa maquẽ tiirũgariquere, mani ca tii yerijãaro manire tii majio. To biri ati yepare, ca niirore biro tii niirique mena, ña boo pacarique mena, tũgoeña bayi ametuenerique mena, mani bii niirucu, ¹³añurije mani ca yue niirijere cote niirã ñnora o biro ñijata, ca nii majuropeegũ mani Ñmũreco Pacũ, manire Ca Ametuenegũ Jesucristo, cũ ca doorije ca añu majuropeerijere. ¹⁴Cũ majuropeera, ñañarije mani ca tii niirije niipetirijere ametuene, cũ jaarã ca ñañarije manirã, añurije wadore ca tiirã, mani ca niiro tiirũgũ jĩa eco, manire bii yai bojaupi.

¹⁵Ate nii, mɸ ca bue majio niipe. Doti majirique mena wede majio, tuti bojoca catio, tiya. Jĩcũ ɸno peera watoa macũre biro mure cũja iaticãjato.

**Cristore ca tɸo nɸnɸjeerã
cũja ca bii niipe**

3 ¹Niipetirãre, ca jɸo niirãre, ca doti niirãre, cũjare tɸo nɸnɸjee, añurijere buaro ca tiiruga niirã nii, cũja ca biipere wede majioña. ²Jĩcũ ɸno peerena cũja wede paiticãjato; añuro niirica wãme wadore ca amarã, ca bojoca añurã cũja nijato; ñucã niipetirã mena añuro cũja ca niirijere cũja bii ñño nijato.

³Mani cãa ména jɸgueropura ca bojoca catitirã, ca ametuene nɸcã pairã, mani niirucuɸ. “To biro jãa biicu,” ñi bojoca catiti, ca tiya manirije peerena tii maa wijia yai waa, niipetirije ñañarijere tiirugariquere, ca tiitiperena tii ɸjea niiriquere, ca tii nɸnɸjee yai waarã, ñucã ñañarije wado ca tiirugarã, ca ña tuturique pairã, cũja ca ña junarã ñañarã, mani majuropeera ca ameri ña tuturã, mani niirucuɸ. ⁴ɸmureco Pacɸ manire Ca Ametuenegɸ, cũ ca añurije, to biri bojocare cũ ca mairije, ca bii earo, ⁵cũra manire ametuenuwi. Mani majuropeera añurije mani ca tiirije jɸori méé, manire cũ ca ña mairije jɸori pee manire ametuenuwi. Mani ca ñañarijere cũ ca coerije mena, wãma ca bañarãre biro manire

cũ ca tiirije mena, to biicãri Añuri Yeri jɸori wãma catirique manire cũ ca tiicojorije mena, manire ametueneupi. ⁶Manire Ca Ametuenegɸ Jesucristo jɸori, Añuri Yerire paio manire tiicojoui, ⁷cũ ca bojoca añurije jɸori ca ñañarije manirã manire cũ ca tiiro jiro, to birora caticõa niirique mani ca yue niirijere ca cɸorã mani ca nii eapere biro ñigɸ.

⁸Atea, tɸo nɸnɸjeerique ɸno peti niiro bii. To biri ɸmureco Pacure ca tɸo nɸnɸjee niirãre añurije wado cũja tii nijato ñigɸ, teere to birora mɸ ca wede majiocõa niiro yɸ boo. Ate nii ca añurije, niipetirãre añuro cũja ca niiro ca tiirije. ⁹Noo ca boorora wede amariquere, bucãrã cũja ca bii jɸo doorique maquẽre, doti cũurique jɸorira ñi uwa jeo ameri quẽerique docare, mɸ menara ñiticãña. Tea ca añutirije, watoara ñi amarique, niiro bii. ¹⁰Jĩcũ ɸno, Jesucristore ca tɸo nɸnɸjeerã cũja ca dica watiro cũ ca tijata, jĩcãti, pɸati cõro cũre wederucuñami, cũ ca tɸo nɸnɸjeetijata, cũre cõa wienecãña. ¹¹To biro ca biigura, ca tiya manirije pee ñañarije ca tiigɸ cũ ca niirije jɸori, cũ majuropeera ñañarije tii bui cuticã yai waagɸ cũ ca tiirijere ca majipɸ mɸ nii.

**Pablo, Titore cũ ca tii
doti cojorique**

¹²Mɸ pɸto yɸ ca tiicojorã Artemas, ape tabera Tĩquico cũja

ca ea biiro Nicópolis'pɥ ɥɛre
 mɥ ca ñagɥ waapa tabe ɯnore
 amaña. “Toopɥ pue bɯcɯre
 ca ametɯenerɥ ɥɥ niicu,”
 ɥɥ ñiwɥ. ¹³Bojocare ca wede
 boja nemogɥ^e Zenas're, to biri
 Apolos're, mɥ ca tii bayiro cõro
 cɯjare tii nemoña, waa nɯnɯa
 waarã, cɯja ca boorije ɯno
 cɯjare ca dɯjatipere biro ñigɥ.

¹⁴Mani yaarã cãa añurijere
 cɯja tii maji jeyaajato. Aperã tii
 nemorique cɯja ca boori tabe

ɯnore tii nemo, cɯja tiijato, cɯja
 ca cati niiri rɯmɯrire to biro
 petira cɯja ca niitipere biro ñirã.

Añu doti yapanorique

¹⁵Niipetirã ɥɥ mena ca niirã,
 mɯre añu doti cojoma. Díamacɯ
 tɯo nɯcɯ bɯorique jɯori, jãare
 ca mairã cɯja añujato. Ʋmɯreco
 Pacɯ cɯ ca añurijere mɯja
 niipetirãre cɯ tiicojato.

To biro to biijato.

Pablo

^e 3.13 Abogado.